

במערכת זו
ריבוי המשימות,
המוטלות על
אנשים רבים,
הוא מוגזם ביחס
לזמן ולמקום
העומדים
לרשותם. יש
הרבה מה לשפר,
וביכולתך
לאפשר ולהנהיג
זאת

עתידיית בשוק העבודה. אם יש מקצועות שהמשק הישראלי צריך, על המדינה להקנות כלים בסיסיים ומיומנויות לרכישתם עוד בבית הספר; בכל בתי הספר בארץ צריכים להיות עידוד ואפשרות להצטרף למגמה טכנולוגית-מעשית.

מורים ומחנכים: עמידה מול 35-40 תלמידים לאורך יום שלם ולאורך שנים רבות היא משימה קשה ומתישה מאוד. נוסף על כך קשה לתת לכל התלמידים יחס אישי, כמו שנדרש מהמחנכים, להיות בקשר עם כל ההורים, ובה בעת לעמוד במשימות רבות נוספות.

כדי להקל את העומס מעל כתפי המורים יש להקטין את הכיתות. אלא שמבחינת המחנך גם 30 תלמידים הם הרבה. הנה כמה רעיונות להקלת העומס: אפשר להקצות לכל כמה מחנכים בן/בת שירות לאומי-אזרחי שיהיו בעזרם; אפשר להציע לתלמידי תיכון מובילים לשמש 'מורים עמיתים' למורים המלמדים בחטי"ב, כמילוי חובתם לבגרות החברתית (שהיא פרויקט מצוין כשלעצמו), משימה שתסייע גם בפיתוח מנהיגות בקרב התלמידים הללו.

יועצות: אלו הפכו מזמן (שלא בטובתן) לפקידות לענייני בירוקרטיית ההתאמות הפדגוגיות. נשלל מהן עיסוקן החינוכי, טיפול בבעיות רגשיות וחברתיות בכיתה ובבית (שהוא לעתים קרובות מציל חיים ממש). מהשנה מצבן של היועצות יוטב, כי אמור להתמנות 'רכז התאמות' לכל בית ספר. אלא שמשימת ההבחנה בין כלל מבקשי ההתאמות (עשרות אחוזים מתוך כלל התלמידים) לבין לקויי הלמידה הקשים (אחוזים ספורים בלבד) עומדת להיות מוטלת על כתפיהן, ונראה כי גם במצב החדש לא ייוותרו ליועצות זמן ופניות לבצע את מלאכתן הייעוצית (ויעוד לא דיברנו על המבצע הסבך של היערכות המורה לביצוע מבחן, הכולל ליהוק צוות מורים לצורך 'הקראת שאלון', 'הכתבה לבוחן ניטרלי', 'מבחן בע"פ', 'מבחן מותאם' ועוד).

נדרשת כאן רפורמה מקיפה, שתישען על ההנחה הפשוטה שבית הספר אמור להקנות לתלמידים

אוריינות וידע עולם, ולא לפטור אותם מלמידת ידע זה. לפיכך יש למקד את סוגיית ההתאמות בהקשר של הלמידה, וכמעט לא בהיבחנות. ראוי לתת עזרה לימודית לכל תלמיד הדורש זאת, בכפוף להמלצת הצוות החינוכי, ולא להתנות אותה באבחונים.

מנהלים: על כתפיהם מוטלות משימות רבות ומורכבות. גם להם, כמו למורים, יש זמן מועט מדי ללמוד בעצמם. אספר על מנהלת בית ספר מוערכת בירושלים שהייתה מתעקשת שבכל מכתב הנשלח מטעם ביה"ס היא תירשם כמכותבת האחרונה. "מטרת", היא הייתה אומרת, "לאפשר לכולם לעבוד באופן מיטבי. לכן אני כתובה בתחתית הרשימה". יש למערכת החינוך הרבה מה ללמוד מכך על 'הפיכת הפירמידה' הנדרשת לשם הצבת המורים והתלמידים במרכז החזון והעשייה.

שומרים ועובדי ניקיון: הם עושים עבודה שהיא חיונית לרווחת התלמידים, המורים ובית הספר, ובכל המקרים שאני מכיר, לאורך שנים רבות. למרות זאת הם מועסקים בחברות קבלן, על בסיס יומי ופוגעני: הם לא מקבלים כלל שכר על יולי-אוגוסט ומקבלים שכר זעום בתקופות חודשי תשרי וניסן, רוויי החגים. זה מצב בלתי מוסרי וגם לא חינוכי: איזה מסר מעבירה המדינה לתלמידים בכך שהיא רומסת את מי שמופקדים על שלומם ובריאותם? וכפי שכתב פרופ' דני גוטוויין, הדורסנות כלפי העובדים הללו היא גם פגיעה אנושה וישירה בסיכויי ילדיהם לקיום בכבוד בעתיד. הפוגענות של המדינה בנושא זה היא באחריות כולנו, ובכוחך לתקן זאת.

באופן כללי יותר, תן לקולות השונים אפשרות להתבטא ולהישמע, ואת הכלים ליצירת דיאלוג ושיח מחבב ומכבד שיש בכוחו לתת לעם היושב בציון אפשרות לכוון חברה המבוססת על ברית של ייעוד חברתי משותף.

הכותב הוא דוקטורנט בחוג למחשבת ישראל באוניברסיטה העברית בירושלים, עמית בבית המדרש במכון הרטמן ומורה בביה"ס תל"י בית חינוך בירושלים

